

Atıf (cite): Yılmaz, Yaren Nur (2025). Beth Levin'in Tasnifine Göre Vesîletü'n-Necât'ta Eylemler, *Disiplinler Arası Dil Araştırmaları Dergisi*, 10, 145-164. doi: 10.48147/dada.1656198

Beth Levin'in Tasnifine Göre Vesîletü'n-Necât'ta Eylemler¹

Yaren Nur YILMAZ²

Beth Levin'in Tasnifine Göre Vesîletü'n-Necât'ta Eylemler

Verbs in Vesîletü'n-Necât According to Beth Levin's Classification

Öz

Abstract

Dil alanındaki araştırmalarda temel sözcük türü olarak değerlendirilen eylemler biçim bilimsel, söz dizimsel ve anlam bilimsel ölçütler temelinde tanımlanıp tasnif edilmiştir. Türk dili araştırmalarında son dönemlerde öteden beri süregelen geleneksel yaklaşımın dışına çıkılarak eylemlerin dil bilimsel bakış açısıyla tasnif edildiği görülmektedir. Öte yandan dünya dillerinde eylem tasnifleri konusunda yapılan çalışmalarda özellikle geniş sınırları olan anlam biliminin ileri bir seviyede işlendiğini söylemek mümkündür. Süleyman Çelebi (1351-1422), XV. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesiyle yazılan *Vesîletü'n-Necât* adlı eserin sahibidir. Halk arasında çoğunlukla *Mevlid* adıyla bilinen eser, Bursa Ulu Cami'nde meydana gelen bir tartışma sonucunda Hz. Muhammed'in diğer peygamberlerden üstünlüğünü ifade etmek amacıyla yazılmıştır. *Vesîletü'n-Necât*'ın ilk 100 beytinde geçen eylemlerin Levin'in tasnifine göre incelendiği bu çalışmada, Boz'un (2022) İstanbul Millet Kütüphanesi Nr. 1357'de kayıtlı yazmayı esas alarak hazırladığı eser tercih edilmiştir. İlk olarak her beyitte geçen eylemler işaretlenmiş ve ardından günümüz Türkçesiyle verilen her beyit Levin'in tasnifine göre ilgili başlığın altına alınmıştır.

In linguistic studies, verbs, which are considered as the basic word types, have been defined and classified on the basis of morphological, syntactic and semantic criteria. In Turkish language studies recently it is seen that the verbs are classified from a linguistic perspective by going beyond the traditional approach that has been going on for a long time. On the other hand, it is possible to say that semantics specially, which has wide boundaries, has been studied at an advanced level in studies on the classification of verbs in world languages. Süleyman Çelebi (1351-1422) is the author of *Vesîletü'n-Necât*, written in Old Anatolian Turkish in the XVth century. The work, popularly known as *Mevlid* usually, was written to express the superiority of the Hz. Muhammed over other prophets as a result of a debate that took place in the Great Mosque of Bursa. In this study, in which the verbs in the first 100 couplets of *Vesîletü'n-Necât* are analyzed according to Levin's classification, the work prepared by Boz (2022) based on the manuscript registered in İstanbul Millet Library Nr. 1357 was preferred. First, the verbs in each couplet are marked and then each couplet given in modern Turkish is placed under the relevant heading according to Levin's classification.

Anahtar Sözcükler: Eylem tasnifi, Süleyman Çelebi, *Vesîletü'n-Necât*, *Mevlid*, Levin

Keywords: Verb classification, Süleyman Çelebi, *Vesîletü'n-Necât*, *Mevlid*, Levin

Makale Türü: Araştırma

Paper Type: Research

¹ Bu yazı Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Bilim Dalında devam etmekte olan "Türkiye Türkçesinde İç Duyu Eylemleri" adlı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Bilim Dalı, yareen.nuur@gmail.com, 0009-0007-7928-3224

1. Giriş

1.1. Eylem

Dil araştırmalarında öteden beri en temel sözcük türü olarak değerlendirilen eylemler, geleneksel anlayıştan dilbilimsel anlayışa kadar uzanan evrede pek çok kez çalışma konusu olmuştur. Yapılan araştırmalar incelendiğinde eylemlerin biçim bilimsel, söz dizimsel ve anlam bilimsel ölçütler temelinde gelişen benzer yaklaşımlarla tanımlandığı görülmektedir. Çalışmanın bu bölümünde çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan eylem tanımları üzerinde durulacaktır.

Eylemler nesnelerin hareketlerine karşılık gelen sözcüklerdir (Ergin, 2021: 281; Korkmaz, 2022: 487). Dolayısıyla dil dışı dünyada nesneler ve nesnelerin gerçekleştirdikleri hareketlerin dil içindeki karşılıkları adlar ve eylemlerdir. Bu doğrultuda Ergin (2021: 281) ve Korkmaz (2022: 487), eylem kök ve gövdelerinin tek başlarına kullanılamayacağını, kullanımının ancak çekimli biçimlere girerek adlara bağlanması sonucunda mümkün olacağını ifade etmişlerdir. Çekimli eylem ise sırasıyla eylem kök veya gövdesi, şekil ve zaman eki, şahıs eki olmak üzere üç unsuru barındıran; bu unsurlarla birlikte hareket, şekil, zaman ve şahıs ifade eden dilsel birimlerdir (Ergin, 2021: 282).

Karaağaç (2009: 35; 2013: 389; 2016: 431-432) ise ad ve eylem arasındaki ilişkiyi varlık ve varlıktaki değişim bağlamında sunmuştur. Karaağaç'a göre (2009: 35; 2013: 389; 2016: 431-432) eylem, varlığın var oluş süreciyle başlayan değişim olduğundan eylemsiz varlıktan söz etmek mümkün değildir.

Banguoğlu (2011: 408) eylemlerin kılış, durum veya oluşu, daha genel bir ifadeyle ise olup biteni karşılayan sözcükler olduğunu ifade etmiştir.

Gencan (1979: 272), eylemlerin temelde iş, oluş, kılış ve yargı belirten anlamlarını genel bir ifadeyle “edim” olarak adlandırmış; edim anlamını taşıyan eylemlerin söz dizimsel işlevine de değinerek tümce kurucusu görevinde olduğunu belirtmiştir. Edimin yanı sıra zaman, kip, şahıs ve çatı öğelerinin de eylemlerin anlamsal boyutu olduğunu ifade eden Gencan (1979: 271-272), tam bir eylemde söz konusu öğelerin birleştiğine dikkat çekmiştir.

Eylemlerin devinimli veya durağan bir anlamsal niteliğe sahip olduğunu ifade eden Yılmaz (2024: 48), örnek olarak sunduğu “dur-, bekle-” gibi eylemlerin hareket bildirmediğini, dolayısıyla eylemlerin hareket anlamını mutlak olarak karşıladığı yönünde yapılan geleneksel tanımların yanıltıcı olduğunu ileri sürmüştür.

Bir kısım çalışmalarda eylem ve fiil terimleri arasında anlamsal ve terminolojik bir ayrımın yapıldığı görülmektedir. Emre (1945: 45), Dilâçar (1971: 99), Bilgegil (2014:

236), Ediskun (2017: 170) bu bağlamda fiillerin eylem, oluş ve durum kavramlarını ifade ettiği konusunda görüş birliği içindedirler. Öte yandan Emre (1945: 45), pek çok fiilin söz konusu kavramlardan hangisini karşıladığı konusunda bir kesinlik olmadığını ve bu sebeple fiillerin karşıladığı kavramı genel olarak eylem kabul ettiğini ifade etmiştir. Dilâçar (1971: 99) ise bir nitelik olarak değerlendirdiği eylemin fiil yerine kullanılamayacağını, tersi hâlinde oluş ve durum unsurlarının yok sayılacağını ileri sürmüştür. Bilgegil (2014: 236) ve Ediskun (2017: 170) da fiili yapısal bir bütün, eylemi ise fiilin anlamsal bir parçası olarak nitelendirmişlerdir.

Adı geçen araştırmacılar tarafından yapılan tanımlardan hareketle eylemleri anlam bilimsel açıdan iş, oluş, durum bildiren; biçim bilimsel açıdan eylem kök veya gövdesine zaman, kip ve şahıs işaretleyen biçimbirimlerin eklenmesiyle dil bilgisel kullanımı olan; söz dizimsel açıdan çekimli biçimiyle tümcede kurucu öge işlevi gören sözcük türleri biçiminde tanımlamak temelde mümkündür.

1.2. Eylem Tasnif Çalışmaları

Türk dili araştırmalarında öteden beri süregelen geleneksel yaklaşımda eylemlerin biçim bilimsel, söz dizimsel ve anlam bilimsel ölçütler temelinde tasnif edildiği görülmektedir. Ergin³ (2021: 282) eylem kök ve gövdelerindeki hareketin *geçişli* veya *geçişsiz* olduğunu belirttikten sonra eylemlerin nesne hareketlerindeki türe bağlı olarak *dönüşlü-dönüşsüz*, *aktif-pasif*, *meçhul*, *ortaklaşmalı*, *faktitif* olmak üzere sınıflara ayrıldığını ifade etmiştir. Banguoğlu⁴ (2011: 408-410) eylemleri niteliğine göre *kılış eylemleri*, *durum eylemleri* ve *oluş eylemleri*; anlamlarına göre *geçişli eylemler*, *geçişsiz eylemler*; kullanılışlarına göre *çekimli eylemler*, *çekimsiz eylemler* şeklinde tasnif etmiştir. Korkmaz⁵ (2022: 487-515) eylemleri yapıları bakımından *basit eylemler*, *türemiş eylemler*, *birleşik eylemler*; içerikleri bakımından *oluş bildiren eylemler*, *bir kılış veya kılınış bildiren eylemler*, *durum ve tasvir bildiren eylemler*; anlamları bakımından *esas eylemler*, *yardımcı eylemler* şeklinde tasnif ettikten sonra eylemleri kılınış biçimleri ve çatıları bakımından da incelemiştir. Korkmaz (2022: 494-515) eylemleri çatıları bakımından *geçişli eylemler* ve *geçişsiz eylemler* olmak üzere iki sınıfa ayırdıktan sonra etken, edilgen, meçhul, dönüşlü, işteş ve ettirgen çatıyı da çalışmasına dahil etmiştir.

Türk dili araştırmalarında son dönemlerde geleneksel yaklaşımın dışına çıkılarak eylemlerin dil bilimsel bakış açısıyla tasnif edildiği görülmektedir. Yeni sayılabilecek

³ Ergin'in eylem tasnifi 1958 yılında yapılmıştır.

⁴ Banguoğlu'nun eylem tasnifi 1974 yılında yapılmıştır.

⁵ Korkmaz'ın eylem tasnifi 2003 yılında yapılmıştır.

bu yaklaşımda eylemlerin iş, oluş, kılış, durum gibi anlamsal niteliklerinin haricinde çok daha çeşitli anlamsal/tematik roller esas alınmaktadır (bk. Yaylagül, 2005: 24-48; User, 2009: 331-421; Şahin, 2012: 65-396; Yıldız, 2016: 96-419; Hirik, 2018: 133; Seçkin, 2019: 15-143; Aydoğmuş, 2021: 138-145; Bilgin Aksoy, 2021: 107-464).

Dünya dillerinde eylem tasnifleri konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde dil bilimsel yöntemlerin kapsamlı bir biçimde uygulandığı ve özellikle geniş sınırları olan anlam biliminin ileri bir seviyede işlendiği görülmektedir.

Longacre'ın (1976: 44-49) *ortam (çevresel) eylemleri; ortam (çevresel)-deneyimsel eylemler; deneyimsel eylemler; olgusal bilgi eylemleri; arzu veya biliş eylemleri; duyu, konuşma ve dikkat eylemleri; fiziksel eylemler; ölçü eylemleri; konum bildiren eylemler; hareket, itme, hareket yeteneği eylemleri; sahip olma, edinme, aktarma ve "yakalama" eylemleri* olmak üzere 11 üst sınıftan oluşan eylem tasnifi *durum, süreç, hareket-süreç, hareket* olmak üzere 4 alt sınıfa ayrılmaktadır. Longacre (1976: 44-49), tümce bağlamında örnek olarak sunduğu eylemlerin anlamsal/tematik rollerini Durum Dil Bilgisi kuramı kapsamında değerlendirmiştir.

Cook'un (1979: 63-66) eylem tasnifi 4 üst ve 4 alt sınıftan oluşmaktadır. Üst sınıfları *temel, deneyimsel, fayda sağlayan, konum bildiren* eylemler olarak ayıran Cook (1979: 63-66), alt sınıfları Longacre'ın (1979: 44-49) tasnifinde olduğu gibi *durum, süreç, hareket-süreç, hareket* şeklinde sunmuştur.

Levin'in (1993: 111-276) anlam bilimi ve söz dizimi ilişkisi çerçevesinde geliştirdiği eylem tasnifi 49 üst sınıf ve 186 alt sınıftan oluşmaktadır. Üst sınıfı oluşturan eylem türleri *koyma/yerleştirme; kaldırma/çıkarma; gönderme ve taşıma; kuvvet uygulama; itme/çekme; mülkiyet değiştirme; öğrenme; tutma ve muhafaza etme; gizleme; atma/fırlatma; çarparak temas etme; sokma; temas: dokunma; kesme; birleştirme ve ekleme; ayırma ve sökme; boyama/renklendirme; görüntü yaratma; yaradılış ve dönüşüm; neden olma/yol açma; doğurma (buzağı); yüklemcil tamamlayıcılar; algı; psikolojik durum; arzu; takdir etme; değerlendirme; arama; sosyal etkileşim; iletişim; hayvanların çıkardığı sesler; yeme/yutma; beden/vücut içerikli; bakım ve bedensel bakım; öldürme; yayma/yayılım; tahrip etme; durum değişikliği; konaklama; varoluş; görünme, kaybolma ve meydana gelme; beden-iç hareket; bir pozisyon üstlenme; hareket; kaçınma; oyalanma ve acele etme; ölçü/ölçme; görünüşsel; hafta tatili; hava durumu şeklindeki başlıklara sunulmuştur (1993: 111-276). Oldukça kapsamlı olan bu eylem tasnifinin alt sınıflarına burada ayrıntılı bir biçimde yer verilmeyecektir.*

Biber, Conrad ve Leech'in (2002: 106-109) 7 eylem sınıfından oluşan tasnifi sözlüksel eylemlerin anlamsal ulamları esas alınarak yapılmıştır. Tasnifteki eylem sınıfları

hareket, iletişim, zihinsel, nedensel (ettirgen), oluş, varoluş veya ilişki, görünüş şeklindeki başlıklarla sunulmuştur (2002: 106-109).

Korhonen ve Briscoe'nun (2004: 42) tasnifindeki 57 eylem sınıfı *ısrar etme, zorlama, buyurma/emretme, isteme, deneme, dileme, uygulama, izin verme, kabullenme, tüketme, ödeme, yasaklama, sakınma, güvenme, dönüştürme, değiştirme, izin verme, yardım etme, iş birliği yapma, başarma, ihmal etme, sınırlama, onay verme, danışma, itiraf etme, belirtme, adama, serbest bırakma, şüphelenme, çekilme, halletme, anlama, karıştırma, bağdaştırma, düşünme, sezme, sevmeye, odaklanma, önemseme, tartışma, mücadele etme, anlaşma, gösterme, izin verme, açıklama, ders verme, önerme, meydana gelme/oluşma, önemseme, kaçınma, tereddüt etme, başlama, durma, ihmal etme, suçlama, ulaşma, benimseme* başlıklarıyla sunulmuştur. Tasnifte *izin verme* ve *ihmal etme* eylem sınıfları tekrarlanmıştır.

Van Valin'in (2005: 55) eylem tasnifi *durum eylemleri* ve *hareket eylemleri* olmak üzere 2 üst sınıftan ve argüman sayısına bağlı olarak 24 alt sınıftan oluşmaktadır. Durum eylemlerinde tek argümanlı olan *durum veya koşul*, iki argümanlı olanlar *varoluş, salt konum, algı, biliş, arzu, önermesel tutum, sahiplik, iç deneyim, duygu, niteleyici/atfedilen, tanımlayıcı, tanımlama, eşlemeli*; hareket eylemlerinde ise tek argümanlı olanlar *belirsiz eylem, hareket, sabit hareket, ı ışık yayılımı, ses yayılımı*, tek veya iki argümanlı olanlar ise *performans, tüketim, yaratma, yönlendirilmiş algı, kullanım* başlıklarıyla alt sınıflara ayrılarak gruplandırılmıştır (2005: 55). Van Valin (2005: 55) belirlediği sınıflara örnek olarak sunduğu eylemlerin anlamsal/tematik rollerini de incelemiştir.

Dixon (2005) anlam bilimi ve söz dizimi ilişkisi çerçevesinde geliştirdiği tasnifinde eylemleri *birincil eylemler* ve *ikincil eylemler* olmak üzere 2 üst sınıfa ayırmış ve 24 alt sınıf belirlemiştir. İlk sınıfa giren birincil-A eylem türleri *hareket ve dinlenme, etkileme, verme, bedensel, hava durumu ve diğerleri*, birincil-B eylem türleri *dikkat, düşünme, karar verme, konuşma, beğenme, rahatsız etme ve diğerleri*; ikinci sınıfa giren ikincil-A eylem türleri *kipler ve yarı kipler, başlama, deneme, acele etme, cüret etme*, ikincil-B eylem türleri *isteme, erteleme*, ikincil-C eylem türleri *yapma, yardım etme* ve son olarak ikincil-D eylem türleri *görünme, önemseme* başlıklarıyla sunulmuştur.

1.3. Süleyman Çelebi

Süleyman Çelebi'nin hayatı hakkındaki bilgiler kısıtlı ve tartışmalıdır. Müellifin 1351 yılında Bursa'da doğduğu kabul edilmektedir. Köklü ve kültürlü bir aileden gelen Süleyman Çelebi, Ahmed Paşa'nın oğlu ve Fusûs şârihi olarak bilinen Şeyh Mahmud'un torunudur. Adındaki Çelebi ünvanından da kendisinin kâmil ve faziletli biri olduğu anlaşılmaktadır. Kaynaklar Süleyman Çelebi'nin Yıldırım Bayezid döneminde

Dîvân-ı Hümâyûn imamlığı yaptığını ve sonrasında Bursa Ulucamii imamlığına tayin edildiğini kaydetmektedir. Kendisi, Orhan Gazi, Murâd-ı Hüdâvendigâr, Yıldırım Bayezid, Emir Süleyman, Musa Çelebi, Çelebi Mehmet dönemlerine tanık olmuş ve Emîr Buhârî'ye intisap etmiştir. Yaşamını Bursa'da sürdüren Süleyman Çelebi 1422 yılında vefat etmiştir. Kabri Bursa'dadır (Timurtaş, 1989: V-VII; Pekolcay, 2004: 485-486; Gülsevin-Boz, 2013: 19; Kemikli, 2016: 15-18; Köksal, 2022: 13-23; Boz, 2022: 1).

1.4. Vesîletü'n-Necât (Mevlid)

Halk arasında geçmişte ve günümüzde çoğunlukla *Mevlid* adıyla bilinen *Vesîletü'n-Necât* (Kurtuluş Vesilesi), Süleyman Çelebi tarafından 1409-1410 yılında yazılmış bir eserdir. Müellif, eserde geçen bir beytinde eserin yazılış tarihini ve Bursa'da tamamlandığını ifade etmiştir (Timurtaş, 1989: XII; Köksal, 2022: 24-25).

XV. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesiyle ve mesnevi nazım şekliyle yazılan *Vesîletü'n-Necât*, Arapça mensur bir ön sözle başlamaktadır (Timurtaş, 1989: XII-XIII). Boz (2022: 8), eserdeki beyit sayılarının yazma nüshalara göre değişebileceğini ifade etmiştir. Boz'un (2022: 8) üzerinde çalıştığı İstanbul Millet Kütüphanesi nüshasındaki beyit sayısı 711 olup bu sayı vasıta beyitlerinin eklenmesiyle 728'e ulaşmıştır.

Pekolcay (2004: 486), *Vesîletü'n-Necât*'ın içeriğini ortaya koyan bölüm başlıklarını şu şekilde sıralamıştır:

“Allah'ın birliği hakkında, nâzım için dua talebi ve kitap için özür beyanı, âlemin yaratılma sebebinin beyanı, Hz. Muhammed'in ruhunun yaratılmasının beyanı (iki fasl), Hz. Muhammed'in vücudunun zuhura gelmesinin beyanı (üç fasl), Hz. Muhammed'in doğumu sırasında ortaya çıkan fevkalâdeliklerin beyanı (altı fasl), Hz. Peygamber'in methi, mucizelerinin, mi'racının ve hicretinin beyanı, onun bazı vasıflarının beyanı, nükte ve nasihat, kötü fiillerden nehyetme, risâletin tebliği, Hz. Peygamber'in vefatı, hâtime.”

Vesîletü'n-Necât'ın yazılış sebebi Süleyman Çelebi'nin Bursa Ulu Cami'de başından geçen bir olaydır. Yaygın rivayete göre İranlı bir vaiz Bakara suresinin 285. ayetini yorumlarken Hz. Muhammed'i Hz. İsa'dan üstün görmediğini söylemiş ve bunun üzerine Arap asıllı bir âlim vaize karşı gelmiştir. Cemaat de İranlı vaizden taraf olunca tartışma büyümüştür. Tartışmadan etkilenen Süleyman Çelebi bunun üzerine Hz. Muhammed'in diğer peygamberlerden üstünlüğünü ifade etmek amacıyla *Vesîletü'n-Necât*'ı yazmıştır (Timurtaş, 1989: IX-X; Pekolcay, 2004: 486; Akdağ, 2008: 88; Kemikli, 2016: 18-19; Köksal, 2022: 25; Boz, 2022: 2-3).

Vesîletü'n-Necât yazıldığı tarihten günümüze gelinceye dek büyük bir hayranlıkla okunup dinlenmiş ve Türk edebiyatının önde gelen eserlerinden biri olmuştur (Şentürk-

Kartal, 2017: 265). Bu eser vesilesiyle edebiyat tarihimizde zamanla mevlit yazma geleneği başlamış ve bu türde pek çok eser yazılmıştır. Vesîletü'n-Necât başka pek çok millete de etki ederek Rumca, Arapça, İngilizce, Almanca, Boşnakça, Arnavutça, Çerkesçe ve Gürcü'ye tercüme edilmiştir (Kemikli, 2016: 25).

Pek çok kez istinsah edilen Vesîletü'n-Necât'ın mevcut yazma nüshaları incelendiğinde esere pek çok eklemelerin ve çıkarmaların yapıldığı görülmektedir. Müellif nüshası elimizde bulunmadığından dolayı istinsah tarihi en eski olan nüshalar esas alınarak karşılaştırmalı incelemeler veya tek nüshaya dayalı çalışmalar yapılmıştır (Boz, 2022: 3-4).

2. Levin'in Tasnifine Göre Vesîletü'n-Necât'ta Eylemler

Uygulamada Vesîletü'n-Necât'ın⁶ ilk 100 beyti taranmıştır. İlk olarak her beyitte geçen eylemler işaretlenmiş ve ardından her beyit Levin'in tasnifine göre ilgili başlığın altına alınmıştır. Başlıklarda Levin'in orijinal tasnifindeki numaralar köşeli parantez içinde verilmiş, ayrıca uygulama yaptığımız eserdeki beyit numaraları her beytin sonuna alınmıştır.

1. İletişim ile ilgili eylemler (Verbs of communication) [37]

1.1. Anlatma (Tell) [37.2]

çünkü hâk evvelligin bildün 'ayân
diñle imdi **kı**layım şun' in **beyân** (66)

"Allah'ın evvelliğini açıkça bildiğin için; şimdi dinle, sanatını anlatayım."

1.2. Konuşma eylemleri (Talk verbs) [37.5]

iy 'azizler uşda **baş**laruz **söze**
bir vaşıyyet **kı**luruz illâ size (33)

"Ey sevgili dostlar şimdi söze başlıyoruz; ancak size bir öğüdümüz var."

1.3. Söyleme/dile getirme eylemleri (Say verbs) [37.7]

allah adın **zıkr** idelüm evvelâ
vâcib oldur cümle işde her **kı**la (1)

"En başta Allah'ın adını anmalıyız (besmele çekmeliyiz); herkes bütün işlerinde bunu söylemekle yükümlüdür."

allah adın her kim ol evvel **aña**
her işi âsân ide allah **aña** (2)

⁶ Uygulama için Boz'un 2022'de yaptığı yayın tercih edilmiştir.

Yaren Nur YILMAZ

“Her kim en başta Allah’ın adını anarsa (besmele çekerse); Allah onun her işini kolaylaştırır.”

her nefesde allah adın **di** müdām
allah adıyla olur her iş tamām (4)

“Her nefeste devamlı Allah’ın adını an; her iş Allah’ın adıyla (besmele çekmekle) tamam olur.”

ışkıla gel imdi allah **eydelüm**
derdile gözyaşıla âh eydelüm (5)

“Gel, şimdi aşk ile Allah diyelim; dert ve gözyaşı ile ah edelim.”

birdür ol birliğine şek yokdurur
gerçi yanlış **söyleyenler** çokdurur (24)

“Gerçi yanlış söyleyenler çoksa da; Allah birdir, bir olduğunda şüphe yoktur.”

haşre dek ger **dinilürse** bu kelām
niçe haşr ola bu olmaya tamām (31)

“Eğer bu söz kıyamete kadar söylense; birçok şey son bulur (ama) o söz bitmez.”

ger dilersiz bulasız otdan necāt
ışkıla derdile **eydün** eş-şalāt (32)

“Eğer cehennem ateşinden kurtulmak isterseniz; Hz. Muhammed’e aşkla ve samimiyetle salat ve selam getiriniz.”

ol vaşıyyet kim **direm** her kim duta
müşk gibi hoşusu cānlarda düte (34)

“Her kim o söylediğim öğüdü tutarsa; mis gibi kokusu ruhlarda tüter.”

hâk te‘âlâ rahmet eyleye aña
kim beni ol bir du‘â ile **aña** (35)

“Kim beni bir dua ile anarsa; Allah ona merhamet etsin.”

luṭf ide ma‘zūr duta eksüklüğün
dimeye hem kimseye eksüklüğün (40)

“Bağışlayıp eksikliğimi mazur görsün; ayrıca kimseye eksikliğimi söylemesin.”

eksügüme **kıldum** uş ben i‘tirāf
her kim ehl-i luṭf ola kıla mu‘âf (47)

“Ben eksikliğimi itiraf ettim; her kim bağışlayıcıysa, affetsin.”

haşre dek **dinil**ürse bu kelâm
niçe haşr ola bu olmaya tamâm (49)

“Bu söz ahirete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

ger dilersiz bulasız otdan necât
ışkıla derdile **eyd**üñ eş-şalât (50)

“Eğer cehennem ateşinden kurtulmak isterseniz; Hz. Muhammed’e aşkla ve samimiyetle salat ve selam getiriniz.”

evvel **añ**duk anı kim evveldür ol
evveline bulmadı hiç ‘aql yol (51)

“Başta onu (Allah) andık ki o evveldir; hiçbir akıl onun evvelliğini anlayamadı.”

bir kez ol **dime**gile oldu cihân
olma **dır**se girü yok olur [hemân] (57)

“Bir kez ‘Ol’ demesiyle âlem oldu; ‘Olma’ dese, tekrar hemen yok olur.”

bunlar olmasa yine ol idi ol
her neye ol ol **didi** ol oldu ol (62)

“Bunlar olmasa yine o, o idi; o her neye ‘Ol’ dedi, o oldu.”

haşre dek **dinil**ürse bu kelâm
niçe haşr ola bu olmaya tamâm (64)

“Bu söz ahirete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

ger dilersiz bulasız oddan necât
ışkıla derdile **eyd**üñ eş-şalât (65)

“Eğer cehennem ateşinden kurtulmak isterseniz; Hz. Muhammed’e aşkla ve samimiyetle salat ve selam getiriniz.”

haşre dek **dinil**ürse bu kelâm
niçe haşr ola bu olmaya tamâm (86)

“Bu söz ahirete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

ger dilersiz bulasız otdan necât
ışkıla derdile **eyd**üñ eş-şalât (87)

“Eğer cehennem ateşinden kurtulmak isterseniz; Hz. Muhammed’e aşkla ve samimiyetle salat ve selam getiriniz.”

1.4. Tavsiyede bulunma eylemleri (Advise verbs) [37.9]

iy ‘azizler uşda başlaruz söze

bir **vaşıyyet** **kıl**uruz illâ size (33)

“Ey sevgili dostlar şimdi söze başlıyoruz; ancak size bir öğüdümüz var.”

2. Görünüşsel eylemler (Aspectual verbs) [55]

2.1. Tamamlama eylemleri (Complete verbs) [55.2]

her nefesde allah adın di müdâm
allah adıyla **ol**ur her iş **tamâm** (4)

“Her nefeste devamlı Allah’ın adını an; her iş Allah’ın adıyla (besmele çekmekle) *tamam olur.*”

haşre dek ger dinilürse bu kelâm
niçe haşr ola bu **ol**maya **tamâm** (31)

“Eğer bu söz kıyamete kadar söylense; birçok şey son bulur (ama) o söz bitmez.”

haşre dek dinilürse bu kelâm
niçe haşr ola bu **ol**maya **tamâm** (49)

“Bu söz ahirete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

haşre dek dinilürse bu kelâm
niçe haşr ola bu **ol**maya **tamâm** (64)

“Bu söz ahirete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

haşre dek dinilürse bu kelâm
niçe haşr ola bu **ol**maya **tamâm** (86)

“Bu söz ahirete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

3. Yaradılış ve dönüşüm ile ilgili eylemler (Verbs of creation and transformation) [26]

3.1. Yaratma eylemleri (Create verbs) [26.4]

varı yok yoğı **var** iden oldurur
dünyede her olanı ol **oldurur** (26)

“Varı yok, yoku var eden odur; o, dünyada her olanı var edendir.”

şun‘ ıla bunları ol **var** eyledi
birliğine cümle ikrâr eyledi (28)

“Allah bunları sanatla yarattı; hepsi Allah’ın birliğini tasdik etti.”

gerçi yokdan bunları **var** eyledi
kudretin bunlarda izhâr eyledi (54)

“Gerçi bunları yoktan yarattı; kudretini bunlarda görünür kıldı.”

bir kez ol dimegile **oldı** cihân

olma dirse girü yok olur [hemân] (57)

“Bir kez ‘Ol’ demesiyle âlem oldu; ‘Olma’ dese, tekrar hemen yok olur.”

yir ü gök içre dahı her ne ki var
oldı hâk emriyle dutdı karar (58)

“Yer ve gök içinde her ne varsa; Allah’ın emriyle oldu ve düzen tuttu.”

çünkü bunlar bir işâretle olur
bunlar olmazısa nesi eksilür (61)

“Bunlar bir işâretle (var) oldukları için; bunlar olmazsa (onun) nesi eksilir!”

bunlar olmasa yine ol idi ol
her neye ol ol didi ol oldu ol (62)

“Bunlar olmasa yine o, o idi; o her neye ‘Ol’ dedi, o oldu.”

hâk te‘ âlâ ne yaratdı evvelâ
cümle mahlûkdan kim ol evvel ola (67)

“Allah, önce neyi yarattı (ise); o bütün yaratılmışlardan önce var oldu.”

hâk te‘ âlâ ne yaratdı evvelâ
cümle mahlûkdan kim ol evvel ola (67)

“Allah, önce neyi yarattı (ise); o bütün yaratılmışlardan önce var oldu.”

muştafâ rûhını evvel kıldı var
sevdi anı ol kerim ü girdigâr (69)

“O cömert ve fâil-i mutlak (dilediğini yapıp yapmamakta serbest olan Allah); önce Hz. Muhammed’in ruhunu yarattı ve onu sevdi.”

anuñiçün oldu bu varlık kamu
ay u yıldız yir ü gök uçmak kamu (92)

“Bütün bu varlıklar; ay ve yıldız, yer ve gök, cennet ve cehennem onun için yaratıldı.”

ger muhammed olmasaydı ‘ayân
olmayısardı zemin ü âsumân (75)

“Eğer Hz. Muhammed olmasaydı; besbelli yeryüzü ve gökyüzü olmayacaktı.”

ger muhammed olmasaydı i yâr
olmazdı ay u gün leyl ü nehâr (76)

“Ey dost, eğer Hz. Muhammed olmasaydı; ay ve güneş, gece ve gündüz olmazdı.”

ger muhammed gelmeseydi ‘âleme

tâc-ı ‘ izzet inmezidi âdeme (77)

“Eğer Hz. Muhammed dünyaya gelmeseydi; Âdem’e itibar tacı inmezdi.”

nûh anuñçün ğarkdan buldı necât

dağı **toğ**madın görükdi mu‘ cizât (79)

“Nuh, ondan (Hz. Muhammed) dolayı kurtuldu; daha doğmadan mucizeleri görüldü.”

hem anuñla töldi ‘ âlem cümle nûr

anuñiçün **oldı** cennet içre hûr (94)

“Âlem onunla tamamen nurla doldu; onun için cennette huriler oldu.”

4. Arzu ile ilgili eylemler (Verbs of desire) [32]

4.1. Arzu eylemleri (Want verbs) [32.1]

ger **dilersiz** bulasız otdan necât

‘ışkıla derdile eydün eş-şalât (32)

“Eğer cehennem ateşinden kurtulmak isterseniz; Hz. Muhammed’e aşkla ve samimiyetle salat ve selam getiriniz.”

her ki **diler** bu du‘ âda bulına

fâtiha ihsân ide ben kılına (36)

“Her kim bu dua etmeyi dilerse; ben kuluna bir fatiha bağışlasın.”

ger **dilersiz** bulasız otdan necât

‘ışkıla derdile eydün eş-şalât (50)

“Eğer cehennem ateşinden kurtulmak isterseniz; Hz. Muhammed’e aşkla ve samimiyetle salat ve selam getiriniz.”

ger **dilersiz** bulasız oddan necât

‘ışkıla derdile eydün eş-şalât] (65)

“Eğer cehennem ateşinden kurtulmak isterseniz; Hz. Muhammed’e aşkla ve samimiyetle salat ve selam getiriniz.”

çok **temennâ kıldılar** hâkdan bular

kim muhammed ümmetinden olalar (84)

“Bunlar, Hz. Muhammed ümmetinden olmak için; Allah’a çok istekte bulundular.”

ger **dilersiz** bulasız otdan necât

‘ışkıla derdile eydün eş-şalât (87)

“Eğer cehennem ateşinden kurtulmak isterseniz; Hz. Muhammed’e aşkla ve samimiyetle salat ve selam getiriniz.”

pes muhammeddür bu varlığa sebep
cehd idüp anuñ rızāsın **kıl taleb** (100)

“Şu hâlde bu varlığa sebep Hz. Muhammed’dir; çalışıp çabalayıp onun rızasını iste.”

bārī ne **hâcet kıl**avuz sözi çok
birdürür ol andan artuğ tañrı yok (30)

“Öyleyse çok söz söylemeye gerek yok; o birdir ve ondan başka tanrı yoktur.”

5. Algı ile ilgili eylemler (Verbs of perception) [30]

5.1. Görme/gözlem eylemleri (Sight verbs) [30.2]

anlaruñ kim eksügi çok işinüñ
eksügin **gözler** olur ol kişinüñ (44)

“İşinde eksiği çok olan kişiler; her kişinin eksikliğini gözetlerler.”

her kişi kim ola ol eksüksüz er
kılmaz ol hiç kimse ‘aybına **nazar** (45)

“Eksiksiz olgun olan her kişi; hiç kimsenin kusurlarını gözetlemez.”

nūh anuñçün ğarkdan buldı necât
dağı toğmadın **görü**kdi mu‘cizât (79)

“Nuh, ondan (Hz. Muhammed) dolayı kurtuldu; daha doğmadan mucizeleri gö-rüldü.”

her kim aña irdi irdi tañrıya
tañrı dizârını **gördi** bi-riyâ (98)

“Her kim ona ulaştıysa Allah’a ulaştı; riyasız olarak Allah’ın cemalini gördü.”

6. Gizleme ile ilgili eylemler (Verbs of concealment) [16]

luţfıla ‘aybını **setr** idüñ bunuñ
hem bu olur işi her luţf ıssınuñ (46)

“Bağışlayarak bunun kusurunu örtün; zaten her bağışlayıcının işi budur.”

7. Görünme, kaybolma ve meydana gelme ile ilgili eylemler (Verbs of appearance, disappearance, and occurrence) [48]

7.1. Meydana gelme ile ilgili eylemler (Verbs of occurrence) [48.3]

allah adı olsa her işüñ öñi
hergiz ebter olmaya anuñ soñı (3)

“Her işin başında Allah adı anılsa (besmele çekilse); o işin sonu asla boşa çıkmaz.”

lîki her yirde kim **ola** ihtilâl
luţfıla işlâh ide ehl-i kemâl (48)

“Her nerede bir düzensizlik olursa; olgun insanlar bunu güzellikle düzeltirler.”

8. Neden olma/yol açma eylemleri (Engender verbs) [27]

hem **sebeb** olmuş ola bu varlığa

‘ışkıla diñleyeni_iy hâk yarlığa (68)

“Hem bu varlığa sebeb olmuş olsun; Ey Allahım aşk ile dinleyeni bağışla.”

9. Psikolojik durum eylemleri (Verbs of psychological state) [31]

9.1. Hayret etme eylemleri (Marvel verbs) [31.3]

niçe biñ yıl terbiyet kıldı aña

añla işbu sözleri vü [bağıl] **taña** (70)

“Onu nice bin yıl terbiye etti; bu sözleri anla ve hayret içinde kal!”

10. Varoluş ile ilgili eylemler (Verbs of existence) [47]

10.1. Topluluk varlığı eylemleri (Verbs of group existence) [47.5]

10.1.1. Kalabalık eylemleri (Swarm verbs) [47.5.1]

haşre dek ger dinilürse bu kelâm

niçe **haşr** ola bu olmaya tamâm (31)

“Eğer bu söz kıyamete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

haşre dek dinilürse bu kelâm

niçe **haşr** ola bu olmaya tamâm (49)

“Bu söz ahirete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

haşre dek dinilürse bu kelâm

niçe **haşr** ola bu olmaya tamâm (64)

“Bu söz ahirete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

haşre dek dinilürse bu kelâm

niçe **haşr** ola bu olmaya tamâm (86)

“Bu söz ahirete kadar söylense; birçok şey bir araya gelir (ama) bu tamamlanmaz.”

11. Öğrenme eylemleri (Learn verbs) [14]

allah aña dāyimā lutf işleye

kim şevābın **okuyup** bağışlaya (37)

“Allah ona daima lütfetsin; okuyup sevabını bağışlasın.”

3. Sonuç

Beth Levin’in eylem tasnifine göre Süleyman Çelebi’nin Vesîletü’n-Necat adlı eserinin ilk 100 beyti üzerinde yapılan uygulamadan elde edilen veriler topluca şu şekilde verilebilir:

1. İletişim ile ilgili eylemler

1.1. Anlatma

beyan kıl- (1)

1.2. Konuşma eylemleri

söze başla- (1)

1.3. Söyleme/dile getirme eylemleri

zıkr it- (1), añ- (3), di- (6), eyt- (5), söyle- (1), dinil- (4), itiraf kıl- (1)

1.4. Tavsiyede bulunma eylemleri

vasıyyet kıl- (1)

2. Görünüşsel eylemler

2.1. Tamamlama eylemleri

tamam ol- (5)

3. Yaradılış ve dönüşüm ile ilgili eylemler

3.1. Yaratma eylemleri

var it- (1), var eyle- (2), yarat- (1), var kıl- (1), (var) ol- (12), âleme gel- (1), tog- (1)

4. Arzu ile ilgili eylemler

4.1. Arzu eylemleri

dile- (5), temenna kıl- (1), taleb kıl- (1), hacet kıl- (1)

5. Algı ile ilgili eylemler

5.1. Görme/gözlem eylemleri

gözle- (1), nazar kıl- (1), görük- (1), gör- (1)

6. Gizleme ile ilgili eylemler

setr it- (1)

7. Görünme, kaybolma ve meydana gelme ile ilgili eylemler

7.1. Meydana gelme ile ilgili eylemler

ol- (2)

8. Neden olma/yol açma eylemleri

sebeb ol- (1)

9. Psikolojik durum eylemleri

9.1. Hayret etme eylemleri

taña bat- (1)

10. Varoluş ile ilgili eylemler

10.1. Topluluk varlığı eylemleri

10.1.1. Kalabalık eylemleri

haşr ol- (4)

11. Öğrenme eylemleri

oku- (1)

Elde edilen bu verilere bakıldığında Beth Levin'in eylem tasnifinde bulunan toplam 49 ana eylem başlığından 11'inin metinde tanıklandığı görülmektedir. Ayrıntısına inildiğinde toplam 100 beyitteki eylemlerin çokluk (ilk üç) sırasıyla iletişim ile ilgili eylemlerden **söyleme/dile getirme eylemleri** "21" (7 farklı eylem), yaradılış ve dönüşüm ile ilgili eylemlerden **yaratma eylemleri** "19" (7 farklı eylem) ve arzu ile ilgili eylemlerden **arzu eylemleri** "8" (4 farklı eylem) olduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu sonucun metnin içeriği ile ilgili olduğu açıktır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu makale için etik kurul izin alınmasına gerek yoktur. Araştırma ve yayın etiğine uygun hareket edilmiştir.

Yazarların Makaleye Olan Katkıları

Makale tek yazarlıdır.

Destek Beyanı

Araştırma herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Çıkar Beyanı

Makale tek yazarlıdır. Herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Kaynaklar

- Akdağ, S. (2008). Süleyman Çelebi'nin Mevlidi Üzerine. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14 (36), 81-98.
- Aydoğmuş, E. (2021). Özbek Türkçesinde Mental Fiiller. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 22, 135-151.
- Banguoğlu, T. (2011). *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Biber, D., Conrad, S. ve Leech, G. (2002). *Longman Student Grammar of Spoken and Written English*, Longman.
- Bilgegil, M. K. (2014). *Türkçe Dilbilgisi*, Konya: Salkımsöğüt Yayınları.
- Bilgin Aksoy, G. (2021). Azerbaycan Türkçesinde Mental Fiiller, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Boz, E. (2022). *Süleyman Çelebi Vesiletü'n-Necât (Mevlid)*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Cook, W. A. (1979). *Case Grammar: Development of the Matrix Model (1970-1978)*, Washington D. C.: Georgetown University Press.
- Dilâçar, A. (1971). Gramer: Tanımı, Adı, Kapsamı, Türleri, Yöntemi, Eğitimdeki Yeri ve Tarihçesi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 19, 83-145.

- Dixon, R. M. W. (2005). *A Semantic Approach to English Grammar*, New York: Oxford University Press.
- Ediskun, H. (2017). *Yeni Türk Dilbilgisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Emre, A. C. (1945). *Türk Dilbilgisi*, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.
- Ergin, M. (2021). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Gencan, T. N. (1979). *Dilbilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülsevin, G.-Boz, E. (2013). *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Hirik, S. (2018). Rol Kuramı ile Fiillerin Anlambilimsel Kategorilerinin İlişkisi: İyi ve Kötü Prens Öyküsü Örneği. *Türkbilgi*, 35, 125-142.
- Karaağaç, G. (2009). *Türkçenin Söz Dizimi*, İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaağaç, G. (2016). *Türkçenin Dil Bilgisi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kemikli, B. (2016). *Mevlid Külliyyâtı I*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Korhonen, A. ve Briscoe, T. (2004). Extended Lexical-Semantic Classification of English Verbs. *Proceedings of the Computational Lexical Semantics Workshop at HLT-NAACL*, 2004, 38-45.
- Korkmaz, Z. (2022). *Türkiye Türkçesi Grameri: Şekil Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Köksal, M. F. (2022). *Süleyman Çelebi ve Vesiletü'n-Necât*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Levin, B. (1993). *English Verb Classes and Alternations: A Preliminary Investigation*, Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Longacre, R. E. (1976). *An Anatomy of Speech Notions*, Lisse: The Peter de Ridder Press.
- Pekolcay, A. N. (2004). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 29, 485-486, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Seçkin, K. (2019). Eski Türkçede Mental Fiiller, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, S. (2012). Türkmen Türkçesinde Mental Fiiller, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şentürk, A. A.-Kartal, A. (2017). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Timurtaş, F. (1989). *Mevlid Süleyman Çelebi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- User, H. Ş. (2009). *Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları: Söz Varlığı İncelemesi*, Konya: Kömen Yayınları.
- Van Valin, R. D. (2005). *Exploring the Syntax-Semantics Interface*, Cambridge: Cambridge University Press.

- Yaylagül, Ö. (2005). Türk Runik Harfli Metinlerde Mental Fiiller. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 17-51.
- Yıldız, H. (2016). Eski Uygurcada Mental Fiiller, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, E. (2024). *Temel Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Pegem Akademi.

Extended Summary

In linguistic studies, verbs, which are considered as the basic word types, have been defined and classified on the basis of morphological, syntactic and semantic criteria. In Turkish language studies recently it is seen that the verbs are classified from a linguistic perspective by going beyond the traditional approach that has been going on for a long time. On the other hand, it is possible to say that semantics specially, which has wide boundaries, has been studied at an advanced level in studies on the classification of verbs in world languages.

Süleyman Çelebi (1351-1422) is the author of *Vesîletü'n-Necât*, written in Old Anatolian Turkish in the XVth century. The work, popularly known as *Mevlid* usually, was written to express the superiority of the Hz. Muhammed over other prophets as a result of a debate that took place in the Great Mosque of Bursa.

Levin's (1993: 111-276) classification of verbs developed within the framework of the relationship between semantics and syntax consists of 49 upper classes and 186 lower classes. The types of verbs that make up the upper class are: *verbs of putting; verbs of removing; verbs of sending and carrying; verbs of exerting force: push/pull verbs; verbs of change of possession; learn verbs; hold and keep verbs; verbs of concealment; verbs of throwing; verbs of contact by impact; poke verbs; verbs of contact: touch verbs; verbs of cutting; verbs of combining and attaching; verbs of separating and disassembling; verbs of coloring; image creation verbs; verbs of creation and transformation; engender verbs; calve verbs; verbs with predicative complements; verbs of perception; verbs of psychological state; verbs of desire; judgment verbs; verbs of assessment; verbs of searching; verbs of social interaction; verbs of communication; verbs of sounds made by animals; verbs of ingesting; verbs involving the body; verbs of grooming and bodily care; verbs of killing; verbs of emission; destroy verbs; verbs of change of state; lodge verbs; verbs of existence; verbs of appearance, disappearance, and occurrence; verbs of body-internal motion; verbs of assuming a position; verbs of motion; avoid verbs; verbs of lingering and rushing; measure verbs; aspectual verbs; weekend verbs; weather verbs.*

In this study, in which the verbs in the first 100 couplets of *Vesîletü'n-Necât* are analyzed according to Levin's classification, first, the verbs in each couplet are marked and then each couplet given in modern Turkish is placed under the relevant heading according to Levin's classification.

Some examples included in the class verbs of communication in *Vesîletü'n-Necât* are as follows:

çünkü hâk evveligin bildün 'ayân
dînle imdi **kıl**ayım şun'ın **beyân** (66)

"Since you clearly know the primacy of Allah; listen now and I will tell you about His art."

iy ' azizler uşda **başlaruz söze**
bir **vaşıyyet kıluruz** illâ size (33)

"Now dear friends we begin to talk; but we have a word of advice for you."

' ışkıla gel imdi allah **eydelüm**
derdile gözyaşla âh eydelüm (5)

"Come, let us now say Allah with love; let us sigh with sorrow and tears."

An example in the subclass (complete verbs) of aspectual verbs in Vesîletü'n-Necât is as follows:

her nefesde allah adın di müdâm
allah adıyla **olur** her iş **tamâm** (4)

"Always mention the name of Allah in every breath; every work is completed in the name of Allah (by saying the bismela)."

An example in the subclass (create verbs) of the verbs of creation and transformation in Vesîletü'n-Necât is as follows:

şun' ıla bunları ol **var eyledi**
birligine cümle ikrâr eyledi (28)

"Allah created them with art; they all affirmed the oneness of Allah."

An example in the subclass (want verbs) of the verbs of desire in Vesîletü'n-Necât is as follows:

bârî ne **hâcet kılavuz** sözi çok
birdürür ol andan artuğ tañrı yok (30)

"If so is no need to say much; he is one and there is no god but him."

An example in the subclass (sight verbs) of the verbs of perception in Vesîletü'n-Necât is as follows:

anlaruñ kim eksügi çok işinüñ
eksügin **gözler** olur ol kişinüñ (44)

"Those who are much deficient in their work are watching for the deficiency of every person."

An example in the subclass (verbs of occurrence) of the verbs of appearance, disappearance, and occurrence in Vesîletü'n-Necât is as follows:

lîki her yirde kim **ola** ihtilâl
luğfıla işlâh ide ehl-i kemâl (48)

"Wherever there is disorder, mature people correct it gently."

An example in the class of engender verbs in Vesîletü'n-Necât is as follows:

hem **sebeb olmuş** ola bu varlığa
' ışkıla dinleyeni_ iy hağ yarlığa (68)

"May he be the cause of this existence; O God, forgive him who listens with love."

An example in the subclass (marvel verbs) of the verbs of psychological state in Vesîletü'n-Necât is as follows:

niçe biñ yıl terbiyet kıldı aña
añla işbu sözleri vü [bağıl] **taña** (70)

“How many thousands of years he trained him; understand these words and marvel”

An example in the subclass (swarm verbs) of the verbs of existence in Vesîletü'n-Necât is as follows:

haşre dek ger dinilürse bu kelâm
niçe **haşr ola** bu olmaya tamâm (31)

“If this saying were uttered until the day of resurrection, many things would come together (but) it would not be completed.”

An example in the class of learn verbs in Vesîletü'n-Necât is as follows:

allah aña dāyimā luṭf işleye
kim şevābın **okuyup** bağışlaya (37)

“May Allah always bestow a favour; him read and give good deed.”

When we look at these data, we see that 11 of the 49 main verb headings in Beth Levin's verb classification are witnessed in the text.